

Tarih Metodolojisi - I

1. Bir şeyin tarihin konusu olabilmesi için insan oğlunun ürettiğinin bir sonucu olmalıdır. B seçeneğinde verilen bir doğa olayıdır.
CEVAP B
2. Hikâyeci ve pragmatik tarih yazıcılığı MÖ V. ve IV. yüzyıllarda Yunan uygarlığında ortaya çıkmıştır.
CEVAP A
3. Batılıların "Geneoloji"; Türklerin ve Arapların "şecere" dedikleri kayıtlar, aslında aile tarihleridir. Arapçada "ağaç" anlamına gelen "Şecere", terim olarak soy bilgisi demektir. Şecerelerde kişilerin soyu tıpkı bir ağacın dalları gibi detaylandırılarak yazılır. Bunlara "ensab cetvelleri" de denilir. Özellikle Araplarda çok gelişmiş bir tarih türüdür. Sözlü ve yazılı türleri vardır. Bu tür eserlere Kütübü'l-Ensab, soy tespiti yapana da Nessab adı verilir.
CEVAP B
4. Thukydides, Atina ile Sparta arasındaki 30 yıl süren ve MÖ 404 yılında sona eren ünlü Pelopones Savaşı sırasında yaşamış ve bu savaşları tasvir etmiştir. Yapıtını, vatandaşlarına siyasi bir eğitim kazandırmak, onları siyasi açıdan bilgilendirmek için yazmıştır.
CEVAP A
5. St. Agustinus ilk tarih filozofu olarak bilinir. Ona göre İnananların devleti Tanrı devletidir. İnanmayanların devleti, yeryüzü devletidir. Voltaire'a kadar tarih hakkında fikirler öne sürülse de tarih felsefesi kavramını kullanan olmamıştır. İlk defa Voltaire kullanmıştır. Ona göre tarih öncelikle bir tarih felsefesi yapmayı gerektirmektedir.
CEVAP B
6. Akli ilimleri hakikate ulaşmakta yetersiz olduğu gerekçeyle eleştiren İslam düşünürü İmam Gazali'dir. Gazali, İslam âlimlerinin büyüklerinden ve en meşhurlarındandır. İsmailiyye (Bâtınlık) adındaki sapık fırkanın görüşlerini çürütmek için "Kitâbü fedâih-il-Bâtıniyye ve Fedâil-il-Müstehzeriyye" adlı eserini yazdı.
CEVAP E
7. Tarih yazıcılığının ahlak dersleri vermeye ve kıssadan hisse çıkarmaya yönelik tutumdan kurtulup olayları gerçek nedenleriyle anlatması gerektiğini ileri süren, devlet ve siyaset ile ilgili kuramlar ortaya atan, siyasi tarihin kurucularından kabul edilen düşünür Niccolo Macchiavelli'dir. Devlet yönetimi ile ilgili düşüncelerinin temelini "Prens" adlı kitabında açıklamıştır.
CEVAP D
8. Antlaşmalar olayın olduğu sıralarda yapıldığı için I. elden kaynaktır. Osmanlı tarihi 600 yıllık bir zaman dilimini kapsadığı için tarihçi başka kaynaklardan yararlanmak zorundadır. Kitabeler yazılı, destanlar ise sözlü kaynaklardır. Takvim-i Vekayi yazılı kaynaklar gurubunda değerlendirilir. CD, VCD, kaset, film görüntülü kaynaklardandır.
CEVAP E
9. Tarihçi, elde edilen verilerin gerçek veya sahte olup olmadığını "tenkit" (eleştiri) yaparak değerlendirir. Tenkit metodu elde edilen kaynakların eleştirilmesi sonucu doğruyu yanlıştan ayırma safhasıdır.
CEVAP D
10. • Tarih, zamana göre; yıl, dönem, çağ ve yüzyıl gibi bölümlere ayrılarak sınıflandırılır. Her tarihî olayı kendi özellikleri içerisinde değerlendirmek gerekir: XVII. yüzyıl Osmanlı Tarihi, Fatih Dönemi, Fetret Devri gibi. Tarih zamana göre sınıflandırılırken önemli olaylar temel alınır.
• Mekâna göre sınıflandırma coğrafi bölgelerin, kıtaların, ülkelerin tarihini incelemek amacıyla yapılır. Orta Asya tarihi, Gaziantep tarihi, Avrupa tarihi gibi çalışmalar bu kapsamda yapılır.
• Konuya göre sınıflandırmada toplumların, siyasi, kültürel, ekonomik, dinî, hukuki vb. özellikleri ayrı ayrı incelenir. Konular belli bir alanı kapsar. Kültür tarihi, siyasi tarih, dinler tarihi gibi çalışmalar, konuya göre sınıflandırma kapsamında değerlendirilir.
CEVAP B
11. Yazma eselerde, eseri yazan kimse müellif (yazar)'dır. Bir de bu eseri kâğıt üzerine geçiren, yazan kişi ; müstensih (hattat) vardır. Müellif, eseri telif eder, müstensih bundan veya daha sonra meydana gelmiş olan çeşitli nüshaları birinden istinsah (kopya) ederek çoğaltır. Bunun sonucu olarak yazma eserin meydana getirilmesinde emeği olan müellif ve müstensih karşılık, iki türlü de tarih vardır ki biri eserin müellifi tarafından telif edildiği (yazıldığı) telif tarihi, diğeri ise, müstensih tarafından istinsah (kopya) edildiği istinsah tarihi'dir. Yazmaların bibliyografik künyelerinde bu iki tarihin de tesbiti gerekir.
CEVAP B
12. Bibliyografya; Bilim, sanat gibi fikir ürünleri ve kayıtlarla ilgili yayınları bir düzen içerisinde toplayan listedir. Fakat genellikle anlattıkları eserlerin nerede bulunduklarını göstermezler. Bu özellikleriyle kataloglardan ayrılırlar. Türkiye'de, bibliyografya sahasında yapılmış en zengin ve büyük çalışma; Katib Çelebi'nin 17. yüzyılda meydana getirdiği Keşfü'z-Zunûn adlı eseridir. Başlıbaşına bir kıymet ifade eden ve asırlarca elden düşmeyen bu önemli eser, 300 kadar bilimin özelliklerini anlatmakta, 10.000 kadar yazar ve alfabetik olarak 15.000'e yakın kitap hakkında bilgi vermektedir. 1935 senesinden beri yayınlanmakta olan Türkiye Bibliyografyası; Türkiye'de basılan bütün kitapların, broşürlerin, harita ve atlasların gazete ve dergilerin, diğer yayınların bibliyografik künyelerini bildiren milli bir bibliyografyadır.
CEVAP D

Tarih Metodolojisi - I

13. İnceleyeceği çağın insanının kimliğine bürünüp dünyayı onun gözlerinden görerek ve mümkün olduğu kadar onun standartlarıyla değerlendirecek o insanın neyi, niçin yaptığını bulmaktır, sözü öncelikli olarak olayın geçtiği dönemin şartlarına dikkat etmekle ilgilidir.

CEVAP D

14. Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831) Alman filozofudur. Felsefenin içinde tarihi tartıştı. Diyalektik mantığı geliştirdi. Kendisinden sonra pek çok filozofu etkiledi. En büyük takipçisi ise Karl Heinrich Marks (1818-1883) oldu. Marks da bir Alman olmakla birlikte Londra'da yaşadı ve orada öldü. Hegel'in yolunda ama daha da geliştirerek Tarih bilimine yeni yorumlar getirdi. Das Kapital adlı eseri ile tanındı.

CEVAP A

15. "Tarihçi araştırdığı dönemde yaşayamayacağı için resmin bütününe göremeyecektir. Bu yüzden de tarihçi eksik kalan yerleri hep kendi hayal gücüyle tamamlamak zorunda kalacaktır." yargısına göre tarihî olayların araştırılmasında kesin bilgilere ulaşmak imkânsızdır.

CEVAP A

16. A seçeneği birbirini takip eden iki tarihî olaydan öncekinin sonucu sonrakinin sebebi olabilir. B seçeneği bir şeyin tarihî olay olabilmesi için insan, yer-zaman ve sebep – sonuç bilinmelidir. C seçeneği tarihî olayı araştırma da son safha terkip etmedir. E seçeneği olgular olayların sonucu olarak ortaya çıkar. Doğru bilgi ve yargılardır. Ancak E seçeneğinde verilen yargı doğru değildir. Çünkü olaya ilişkin her türlü buluntu kaynak sayılır, ancak bu kaynaklar olayın geçtiği döneme ait olmayabilir. bu nedenle bazı kaynaklar ikincil olabilir.

CEVAP E

17. Kitab-ı Cihanüma Yükselme Dönemi'nde yazılmış ve o zamana kadarki bir Osmanlı Tarihi kitabıdır, kaynak olarak Âşıkpaşazade'den yararlanmıştır. Dolayısıyla ikincil kaynaklardandır. A, B, C ve D seçeneklerinde verilenler anı türünde eserler olduğu için birinci elden kaynak olarak değerlendirilebilir. Anı türündeki eserlerin hepsinin birinci elden kaynak sayılmayacağı da unutulmamalıdır.

CEVAP E

18. Tahlil (çözümleme), eldeki belgelerin kullanılabilir duruma getirilmesidir. Bir yandan çözümleme işlemi yapılırken bir yandan da eldeki belgelerin nesnelliği gözden geçirilir. Ayrıca elde edilen bilgi ve verilerin kaynak değeri açısından yeterli olup olmadığını araştırır. Bilginin nesnelliğine, güvenilirliğine ve kanıtlanabilirliğine dikkat eder. Böylece konunun ana başlıkları ve içindekiler bölümü ana hatlarıyla ortaya çıkmış olur.

CEVAP C

19. Dış Tenkit: Eserin adı, yazarı, basıldığı yer ve tarihi belirtilir. Belgelerin doğruluğu araştırılır. Dış tenkit, kullanılacak tarihî malzemenin ne dereceye kadar belge değeri taşıdığını incelemek amacıyla yapılır. Bu bakımdan belge ya da eser çeşitli yönleriyle ele alınır. Öncelikle yazar belirlenir. Eserin herhangi bir yerinde yazar adı yok ise içeriği incelenerek bulunmaya çalışılır. İkinci aşamada eserin yazıldığı tarih, eserin sonunda ferağ kaydı (kolo fon) denilen yerinde aranır ve dikkatli şekilde incelenir. Eserin yazıldığı yerin belirlenmesi de önemlidir. Sonraki işlem kaynak tahlilidir. Eserin orijinalliğinin belirlenmesi, kopyalar arasında en iyi nüshaların bulunması, belgelerin eleştirisi, belgenin gerçekliği, belgenin tarihi ve çıktığı yerin tespiti, son olarak da belgelerin işleme konulup konulmadığının açıklığa kavuşturulması gerekir.

CEVAP A

20. Eserin yazar tarafından kaleme alınan nüshası her zaman güvenilir olanıdır. Fakat bu yakınlığın belirlemesi, kopyalar arasından en iyi nüshanın seçilmesi ayrı bir uzmanlık işidir. Bunun için izlenen iki yöntem vardır. Bu yöntemlerden birinde, eserin bütün nüshaları görülüp, bazı bölümlerine sondajlar yapılarak birbirine benzeyen nüshaların içinden en mükemmeli seçilir. Böylece kopya sayısı gerçeğine en yakın olabilirlik açısından en azadır. Kalan birkaç nüsha da kendi aralarında karşılaştırılarak, farklı oldukları noktalar notlarla gösterilir. Buna "tenkidli metin" denir. Böylece orijinal esere en yakın metin oluşturulmuş olur.

CEVAP B

21. "Zamana, mekâna ve konuya göre sınıflandırmaların hiçbir tarihî bütünlüğü yansıtmaya açısından yeterli değildir." yargısı tarihî olayların birbirinin sonucu olduğunu, olayların birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceğini, tarihin bir bütün olduğunu ortaya koyar. Tarihî bilgilerin değişebilirliği ise bu yargı ile ilgili değildir.

CEVAP A

22. A, B, C ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur. MÖ 3200 - MÖ 753 tarihleri değerlendirildiğinde sayısal değeri düşük olan MÖ 753 tarihi günümüze uzak değil, daha yakındır.

CEVAP D

Tarih Metodolojisi - II

1. Bir tarihî olayın oluş zamanının belirgin olabilmesi için gün, ay ve yıl verilmelidir. C seçeneğinde ay ve yıl verilmiştir. Diğer seçeneklerde sadece gün ya da yıl verildiği için en belirgin olan olay diğerlerine göre C seçeneğindeki "Fethi Okyar Hükûmeti'nin 1923 yılında istifa etmesiyle sonbahar bunalımı yaşanmıştır." bilgisidir.
CEVAP C
2. Belleten Türk Tarih Kurumu tarafından 1937 yılından itibaren dört ayda bir yayımlanmakta olan dil ve tarih konulu makalelere yer veren dergidir. Belleten Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası'nın devamıdır. 1937 yılında adı Atatürk tarafından Belleten olarak değiştirilmiştir. Belleten Latin alfabesi ile yayınlanan ilk tarih dergisidir.
CEVAP A
3. Tarih öğrenimi, bireysel, toplumsal ve evrensel ölçülerde fayda sağlar. Her şeyden önce bugünkü uygarlığın nasıl meydana geldiğini öğretirken, uygarlığın tüm toplumların katkısıyla oluştuğu bilincini oluşturur. Böylelikle bireyler, ortak değerlere sahip çıkarak din, dil, ırk gibi ayrımlara girmeden barış içinde yaşamayı öğrenir. Bir milletin ferdi olarak geçmişini öğrenen kişi, millî değerlerini, kültürünü tanıyarak millî bilinç kazanır. Sorumluluk ve vatandaşlık duygusu gelişir. Toplumlar geçmişten çıkardıkları derslerle geleceklere yön verir. Tarih öğreniminin bireysel olarak da kişiye kazandırdıkları vardır. Çeşitli olaylar arasında ilişki kurup, mantık yürüterek sonuca varabilme yeteneği kazandırır. Tarih öğrenmek kişiye kendi milletini üstün görme, yüceltme becerisi vermemelidir.
CEVAP A
4. İbn-i Haldun modern sosyolojinin ve tarihçiliğin öncülerinden kabul edilen XIV. yüzyıl düşünür ve devlet adamıdır. Endülüs'te yaşayan İbn-i Haldun 7 ciltlik "Kitabu'l-İber" ve onun giriş kitabı olarak düşündüğü "Mukaddime"yi yazmıştır. İbni Haldun analizci tarihçi kimliğinden dolayı Osmanlı tarihçilerini fazlasıyla etkilemiş ve son dönem Osmanlı tarihçileri Osmanlı'nın çöküşünü onun teorileriyle analiz etmeye çalışmıştır. Birçok tarihçi tarafından kendisi "en büyük tarih felsefesinin sahibi" olarak görülmüştür.
CEVAP E
5. Thukydides ve Herodot Antik Yunan Dönemi'nde yaşamış ünlü tarihçilerdir. Herodot tarihin babası kabul edilir, ayrıca hikâyeci tarih tarzının öncüsüdür. Thukydides, Yunan şehir devletleri arasındaki mücadeleyi anlattığı eserinde Yunan ülkesinde millî bilinci ortaya çıkarmaya çalışmıştır, bu yönüyle pragmatik yani öğretici tarihin öncüsü kabul edilmiştir.
CEVAP C
6. Annalles Okulu Fransa'da 1929 Strazburg Üniversitesindeki hocalar tarafından geliştirilmiş bir tarih yazıcılığı ekolüdür. Tarihin ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji gibi toplum bilimleriyle iş birliği yapması gerektiğini savunan yaklaşımdır.
CEVAP D
7. Alman tarihçi Ranke, "Araştırdığı döneme kendini götürebilen insan tarihçidir." demiştir. Atatürk; "Tarih yazmak tarih yapmak kadar zordur. Yazan yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır." demiştir. Buna göre tarihçinin empati yönü güçlü olmalı yani tarihî olaylar araştırılırken olayın geçtiği zamanın şartlarına dikkat edilmelidir.
CEVAP E
8. Bir tarihî olay değerlendirilirken tarihçinin yapması gereken en önemli işlerin başında objektif olması gelir. Objektifliğin temel şartı döneme ait tüm kaynaklardan yararlanmak ve olayın geçtiği zamanın şartlarına dikkat etmektir.
CEVAP D

Tarih Metodolojisi - II

9. "Ben ne kralın hayatını ne de saltanat yıllarını yazmak niyetindeyim. İsteğim insan zihninin tarihini yazmaktır." sözü Voltaire'e aittir.

CEVAP A

10. Belgeleri tür (ferman, şeriye sicili, antlaşma metinleri vb.), şekil ve içerik bakımından değerlendiren bilim dalına diplomatik denir. İnceleme konusu yapılan tarihin ve dönemin belge çeşitlerini, yazı kurallarını, kullanılan özel işaretleri, kısaltmaları bunların isimlendirilmelerini, hatta kâğıt ve mürekkebin cinsini öğrenmek gerekmektedir. Aynı şekilde kullanılan mühürler, imza şekilleri, hatta kâğıt üstündeki antet (başlık) varsa arma ve kâğıdın kaynağını gösteren filigranlar da bu bilim dalının konusudur. Ayrıca çeşitli nedenler ile üretilen sahte belgelerin gerçeğinden ayırt edilmesi de ancak bu bilim dalı sayesinde mümkündür. Belgenin kim tarafından yazıldığı diplomatik biliminin alanına girmez.

CEVAP E

11. "Türk Tarihinin Ana Hatları" kitabı Atatürk'ün önderliğinde hazırlanan ve 1930 yılında yayımlanan tarih kitabıdır. 1931-1941 yılları arasında liselerde ders kitabı olarak okutulmuştur. İki bölümden oluşan kitabın ilk bölümü tarih öncesi ve antik dönemle ilgilidir. İkinci bölümde ise Orta Asya Türk tarihi yer almıştır.

CEVAP B

12. Linguistik ya da filoloji: İnsanların kendilerini ifade edebilmek için kullandıkları dil ve dil kalıplarını inceleyen bilim dalıdır. Halkların dillerinin yapı özelliklerini, konuşma tarzlarını ele alır. Tarihçi, öncelikle araştıracağı toplumun dilini öğrenmek zorundadır.

CEVAP C

13. Tarih geçmişte yaşanmış olayları inceleyen, araştıran bilimdir. Tarih geçmişte yaşandığı için bir daha tekerrür etmez, bu özelliğinden dolayı tarihî olayların araştırılmasında deney ve gözlem metodu kullanılamaz. Ancak A, B, C ve E seçeneklerinde verilen bilgiler tarihin araştırma metodları içinde yer alır.

CEVAP D

14. Avrupa'da Orta Asya Türk araştırmalarının öncüsüdür. Orta Asya Türkçesi (çağatayca) üzerinde yapılan çalışmaların esasını da kuran kişidir. Buhara tarihi hakkında yazdığı önemli eseri vardır. Harzemşahlar ve Moğol istilasından başlayıp Rus işgaline kadar gelen bu kitabın önsözünde Orta Asya tarihinin önemli eserlerinin bir değerlendirilmesi de yer almaktadır.

CEVAP C

15. İslamî edebiyat geleneğinde önemli kişilerin ölüm tarihlerini kronolojik olarak veren eserlere vefeyât denir. Bu tür eserler genellikle Hz. Adem'den kendi dönemlerine kadar önemli insanların, hükümdarların, hanedan mensuplarının ölüm tarihleriyle bazı önemli hadiseleri ihtiva eder

CEVAP B

Tarih Metodolojisi - III

1. Genel olarak insan bilimi anlamına gelen antropoloji, tarih içinde insanın yaptıkları, ürettikleri ve davranışları ile ilgilenir. Antropoloji hem fiziksel hem de kültürel olarak insan davranışlarının tümünü ele alır. Bu nedenle tarih biliminin en önemli yardımcı bilim dallarındandır.
CEVAP D
2. I. Selim'den itibaren Osmanlı hükümdarlarının tek tek devirlerini anlatan tarihî eserler yazılmaya başlanmış, bunlar Selimname, Süleymanname gibi adlarla anılmıştır. İdris-i Bitlisi'nin Selimnamesi ve Matrakçı Nasuh'un Süleymannamesi öğretici (pragmatik) tarih anlayışının bir ürünüdür. Seyahatnameler öğretici tarih yazıcılığı anlayışıyla ilgili değildir.
CEVAP C
3. Evliya, şeyh gibi din büyüklerinin hayat hikâyelerinin anlatıldığı eserlere menkıbe (menakıb) denmiştir. Gazavatname; Türk edebiyatında ordunun akınlarını, savaşlarını, kahramanlıklarını ve zaferlerini, düzyazı ya da şiir biçiminde anlatan edebî tür.
CEVAP D
4. Bibliyografya belli bir konuda veya muhtelif konulardaki yayınların (kitap, broşür, makale) vb. listesidir. Genellikle bu listede yazar ile eserin; tercüme ise mütercimnin adı, cilt ve baskı kaydı, basıldığı yer, yıl ve yayıncı ile sayfa adedi hakkında bilgi verilir. Türkiye'de, bibliyografya sahasında yapılmış en zengin ve büyük çalışma; Katib Çelebi'nin 17. yüzyılda meydana getirdiği Keşf-üz-Zun'un adlı eseridir.
CEVAP C
5. Bu sayılanlar arasında kaynak değeri en zayıf olan ise mitolojilerdir. Bunun en önemli nedeni gerçeküstü varlıkları konu edinmeleridir.
CEVAP D
6. Eserin ve yazarının adı, basıldığı yer, basım tarihi, eserin orijinalliğinin belirlenmesi dış tenkidtir. Yazarın ve eserde geçen olayların eleştirilmesi ise iç tenkid safhasında yapılan işlerdendir.
CEVAP C
7. "Historia" eserin sahibi olan Herodot gezilerinde gördüğü yerleri ve insanları anlattığı, Herodot Tarihi olarak bilinen eseriyle tanınır. Eserinin esas konusu, Pers İmparatorluğu ile Antik Yunan kent devletleri arasında MÖ 499 ile MÖ 449 yılları arasında yapılan Pers Savaşları'dır. Pön Savaşları Roma ile Kartaca arasında yapılan savaşlardır. Peloponnes Savaşları ise antik Yunan şehir devletleri arasındaki savaşlardır.
CEVAP B
8. Onomastik: Özel ad bilimidir. Yer adlarının tahlilinde bu bilim dalından yararlanılır. Toponomi bu bilimin alt disiplini.
CEVAP A
9. Arma bir devletin, hükümdarın, şehrin, kurumun veya ailenin kendine ait alamet ve işaretidir.
CEVAP A
10. İç Tenkit: Bu aşamada hazırlanacak eserde kullanılacak bilgilerin doğru olup olmadığının araştırılması yapılır. İç tenkitte yazarın duygu ve düşüncelerinin eser üzerindeki etkilerine bakılır. Çünkü yazar tarafsızlığını kaybedip subjektif (öznel) bir anlayışla bilgiler verirse eserin tarihî değeri kaybolur.
CEVAP B
11. İlk Çağ yazının bulunmasından (MÖ 3200) Kavimler Göçü'ne (375) kadar olan zaman dilimidir. Bu dönemde henüz fotoğraf makineleri icat edilmediğinden fotoğrafların bulunması ve kaynak olarak kullanılması mümkün değildir. Ancak diğer seçeneklerde verilen kaynaklar ilkçağlarda bulunabilecek malzemelerdir.
CEVAP C
12. İlk dönem Türk tarihi hakkında bilgi veren kaynaklar Çin, Bizans, İran ve Araplara aittir. Dolayısıyla bu dönemi araştırarak tarihçinin bu uygarlıklara ait dilleri bilmesi gerekmektedir. Mısır uygarlığının kaynaklarında ilk dönem Türklerle ilgili bilgiler yetersizdir.
CEVAP C
13. Moğol ve Timur Devleti'nde konuşulan dil Moğolca ve Türkçe olmasına rağmen bu döneme ait eserler genellikle Farsça olarak yazılmıştır. Bunun en önemli nedeni bilim adamlarının İran bölgesinde yetişmiş olmalarıdır.
CEVAP A

Tarih Metodolojisi - III

14. **Divani:** Osmanlılarda en yüksek daire olan Divan-ı Hümayunda kullanılan bir yazıydı. Süslü, gösterişli ve resmî bir niteliği vardır. Harflerinin tıpkı çiçekli kufide olduğu gibi birbirinin içine girmesi, fakat çizgilerinin köşeli olmayıp, esnek kavisli şekilde olmasıyla meydana gelir. Padişahın fermanları **Divani** ile yazılmıştır. Osmanlı mali kayıtlarında siyakat kullanılmıştır. **Reyhani** genellikle dini eserlerin yazımında kullanılmıştır.

CEVAP C

15. Osmanlı Devleti'nde ilk defa şehnamecilik kurumu II. Mehmet Dönemi'nde oluşturulmuştur. Bu dönemin ilk şehnamecisi Şehdi'dir. Ancak Şehdi herhangi bir eser bırakmamıştır. I. Süleyman Dönemi'nde şehnamecilik resmî bir müessese hâline getirilmiş, ilk resmî şehnameci ise Arifi Fetullah Efendi olmuştur.

CEVAP A

16. Tarih bilimi kesin yargılar koymaz ve hiçbir bilgiyi mutlak yani değişmez kabul etmez. Çünkü tarih belgelere dayalı olarak bilgileri açığa kavuşturur ve yorumlar. Araştırılan konuyla ilgili ileride daha farklı bilgilere ve buluntulara ulaşılabilir.

CEVAP C

17. Tarih geçmişte yaşandığı için deney metodu kullanılmaz. Ayrıca tarih bilimi kesin yargılar koymaz ve hiçbir bilgiyi mutlak yani değişmez kabul etmez. Çünkü tarih belgelere dayalı olarak bilgileri açığa kavuşturur ve yorumlar. Araştırılan konuyla ilgili ileride daha farklı bilgilere ve buluntulara ulaşılabilir. Ancak tarihinin malzemesi kalıntı ve belgelerdir.

CEVAP B

18. Tarih öncesi devirler, yazının kullanılmasından önceki devirlerdir. Bu nedenle taş ve kilden yapılmış yazılı tabletlerin tarih öncesinde bulunma ihtimali yoktur. Mikrolitik çakmak taşı, obsidiyen volkanik taşlar, lahit ise mezar taşlarıdır. Tarih öncesinde bunlara rastlanılabilir.

CEVAP D

19. **Vakayiname:** Olayların oluş sırasına göre yazılması anlamına gelen terimdir. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerini anlatan eserler vakayiname niteliğindedir.

Transkript: Herhangi bir metni değiştirmeden kendi yazıldığı alfabeden başka bir alfabaya çevirmedi. Osmanlı Türkçesi ile yazılmış bir metni yeni Türk alfabesiyle yazmak transkripte örnek verilebilir.

Müstensih: Orijinal bir eserin kopya edilerek çoğaltılmasıdır.

Vakanüvis: XVII. yüzyıl Osmanlısında ortaya çıkan resmî tarih yazıcısıdır.

CEVAP B

20. Kütüphanelerde bulunan kitaplar ilgili alanına göre tasnif edilmiştir. Bu tasnife Dewey Onlu Sistemi denilmektedir. Bu sistem sayesinde aradığımız eserlere daha kolay ulaşma imkanı ortaya çıkmıştır.

CEVAP A

21. İç tenkit aşamasında yapılacak işler şunlardır;

- Yazarın eleştirilmesi: Kişiliği, görüşleri, dini inanışı
- Olayların eleştirisi: Eserde yer alan olayların diğer kaynaklarda nasıl geçtiği, abartılı, görmüş gibi anlatılıyor mu?
- Yazarın görüşlerinin eser üzerindeki etkileri
- Yazarın ne söylemek istediğinin anlaşılması

Buna göre seçeneklerde verilen öncüllerin hepsi doğrudur.

CEVAP E

22. Stel, dikili taştır. Antik Yunan'da mezar taşı olarak kullanıldığı gibi Mezopotamya'da askerî zaferleri ifade etmek ya da kralların buyruklarını yazmak amacıyla kullanılmıştır. Abide ya da kitabe, bir kimsenin anısına dikilmiş taşlardır. Bu taşlarda o kişi hakkında bilgilerin yer aldığı metinler bulunur. Orhun Yazıtları (Abide - Kitabe) bu tanıma örnek verilebilir.

CEVAP E

23. Arkeoloji kazı bilimidir. Nümizmatik ya da meskukat eski paraları inceleyen bilimdir. Geneoloji şecere bilimidir. Daha çok peygamberler ve devlet adamlarının soy kütüklerinin belirlenmesinde kullanılmıştır. Epigrafi kitabeleri inceleyen bilimdir. Stratigrafi soruda verildiği gibi höyüklerin katmanlarını inceleyen yardımcı bilimdir.

CEVAP B

24. Doğru cevap Edward H. Carr'dır. Carr (1892-1982) İngiliz tarihçi, yazar ve akademisyendir. "Tarih nedir?" adlı kitabı ile Rus tarihi üzerine yaptığı araştırmaları ile tanınmıştır.

CEVAP A

25. Soruda verilen öncüllerin tamamı olaydır.

CEVAP E

Tarih Metodolojisi - IV

1. Tarih biliminin yöntemi sırasıyla tarama (kaynak arama), tasnif, tahlil, tenkit ve terkiptir. Bu sıralamaya göre yöntemin ilk aşaması tarama ile başlar.
CEVAP A
2. Terkip; bilgi ve verilerin sınıflandırılıp tahlil ve tenkitlerinin yapılmasından sonra bir araya getirildiği aşamadır. Bu aşamada bilgi ve veriler esere dönüştürülmek üzere gözden geçirilir. Bilgilerin hangi sıraya göre yapılandırılacağı tespit edilir. Tespitler yapıldıktan sonra eksikliği duyulan bilgiler tamamlanır, fazlalık teşkil eden bilgiler ise çıkarılır. Daha sonra eserin yazımına geçilir. Yazım sırasında anlatıma akıcı, sade ve anlaşılır bir üslup kazandırılır.
CEVAP B
3. Antropoloji aynı zamanda ırkların belirlenmesinde tarihe yardımcı olan bilimdir. Arkeoloji ise toprak ve su altında kalmış buluntuları gün ışığına çıkarmaya yarayan bilim dalıdır. Bu iki bilim Buz Adam Ötzi konusunda tarihe yardımcı olur. Ancak eski paralarla ilgilenen meskukat için aynı şey geçerli değildir. Çünkü para MÖ VII. yüzyılda Lidyalılar tarafından bulunmuştur.
CEVAP C
4. Etnografya-Etnoloji: Ulusların kültürleriyle yani öz kültürle ilgilenen bilim dalıdır. Halkları ve onların örf ve adetleri ni kısaca kültürlerini inceleme konusu yapan bilim dalıdır.
CEVAP B
5. Filoloji dil bilimi, Paleografya eski yazı bilimi, Epigrafya kitabelerin üstündeki yazıyla ilgilenen bilimdir. Doğal olarak üç bilim dalının birbiriyle iş birliği içinde olması gerekmektedir.
CEVAP D
6. Öğretici Tarih (Şe'ni Tarih): Öğretici tarzda eser veren tarihçiler, mensup oldukları toplumu harekete geçirerek millî birlik ve ahlaki değerleri geliştirmeyi istemişlerdir. Bu tarz tarih yazıcılığında topluma fayda sağlamak amaçlanır. Bu tarzın ilk temsilcisi Thukydides (Tukidides)'tir.
CEVAP C
7. Tarihî olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi olduğu için, tarih süreklilik arz eder. Tarih bir zincirin halkaları gibidir, sebep ve sonuçlarla birbirine sımsıkı bağlıdır. Hiçbir olay tek başına değerlendirilemez.
CEVAP B
8. Hikâyeci tarih yazıcılığının ilk temsilcisi Antik Yunan uygarlığında MÖ V. yüzyılda yaşamış olan Herodot'tur. Herodot Historia adlı eserinde bu tarzı kullanarak Pers - Helen savaşlarını anlatmıştır.
CEVAP B
9. Prehistorik arkeoloji: Tarih öncesi arkeolojisi. Yazının bulunuşundan önceki toplumlara ait, toprak altında kalmış maddi kültür unsurlarını kazılar yaparak ortaya çıkaran, bu buluntuları inceleyerek eski kültürler hakkında bilgi elde etmeye çalışan bilim dalıdır.
CEVAP B
10. Arkeometri: fizik, kimya, jeoloji gibi bilim dallarının yöntemleriyle arkeolojik buluntuların ve yerleşimlerin tarihlendirilmesidir.
CEVAP B
11. Edward Carr'ın tarih tanımında "bugün ile geçmiş arasında bitmez bir diyalog" cümlesi tarihin bir bütün olduğunu, dolayısıyla olaylar arasında neden sonuç ilişkisinin bulunduğunu ayrıca bugünü anlamak için geçmişin bilmenin zaruri olduğunu kanıtlar.
CEVAP E
12. "Gerçeğin ne olduğu belgelerde saklıdır" tarama yani kaynak aramadır. "belgelerin eleştirisi" ise tenkit. Terkip yani sentezleyip kitap hâline getirme tanımda verilen unsur değildir.
CEVAP C

Tarih Metodolojisi - IV

13. Kaynakları tenkit etmenin temel amacı “doğruyu yanlıştan ayırmaktır.”

CEVAP B

14. Soruda verilen tüm öncüller “tarihi olay”ın özelliklerindedir. Malazgirt Savaşı bir olaydır, aynıysıyla tekrar etmez, yaşandığı sırada olaya tanıklık edenler tarafından gözlemlenmiştir, aynıysıyla tekrar etmeyeceği için o günün şartlarıyla değerlendirilmelidir.

CEVAP E

15. Olay biriciktir, kendine özgüdür, somuttur, gözlemlenebilir. Olgu ise soyuttur, geneldir, tekrarlanabilir. Tarihte hiçbir zaman deney metodu kullanılamaz.

CEVAP B

16. Yazısız olan kaynakların güvenilirliği diğerlerine göre düşüktür. Yazısız olan kaynaklar içinde mitolojiler, efsaneler, hikâyeler çok da güvenilir değildir.

CEVAP D

17. Orhun Kitabeleri epigrafi tarafından incelenir, ancak epigrafi paleografyadan ve rfilolojiden yardım almak zorundadır.

CEVAP E

18. Kaynakların doğruluk derecesi, güvenilirliği, yazıldığı tarih, yazarı, aynı olaydan söz eden farklı kaynaklar arasında uyum ve uyumsuzluk tenkit aşamasında araştırılır.

CEVAP A

19. Olayların oluş sırasına göre kronolojik olarak dizilmesi olaylar arasında ve olay ile olgular arasında neden sonuç ilişkisinin kurulmasını sağlar.

CEVAP B

20. Annales Okulu mensuplarından, Türk tarihçiliğine de etkili olmuş olan Fernand Braudel (1902-1985) tarihi, daha ziyade tarih yazıcılığı bağlamında ele alarak, “bütün tarihlerin toplamı, geçmiş, bugün ve gelecekteki mesleki kabiliyet ve bakış açılarının bir araya gelmesi” olarak görür. Yani O, tarihi parçalara, zaman dilimlerine ayırmadan bir bütün olarak ele almayı önerir.

CEVAP D

21. Her toplum kendine özgü bir takvim oluştururken yaşamlarını en çok etkileyen olayı takvimlerinin başlangıcı olarak kabul etmişlerdir. Örneğin İbraniler MÖ 3761'deki Yaratılış (Tekvin) yılını, Yunanlılar ilk olimpiyat oyunlarının yapıldığı MÖ 776'yı, Hristiyanlar Hz. İsa'nın doğumu olan sıfırı, Müslümanlar MS 622'de Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicretini takvimlerine başlangıç olarak esas almışlardır.

CEVAP E

22. Malazgirt Savaşı MS 1071 yılında yapılmıştır. 1071 tarihinin yüzyıl olarak ifadesi XI. Yüzyılın II. yarısıdır.

CEVAP A

23. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler dipnot koymanın gerekliliğidir. Kitap zaten yazara ait olduğu için bu konuda dipnot koymak gerekmez.

CEVAP E

24. On iki hayvanlı Türk takvimi, eski Türk uygarlıklarının astronomik gözlemleri sonucunda ortaya çıkarttıkları ve günümüze bıraktıkları önemli kültürel miraslardan biridir. Türklerin, kozmografya ilmi ile uğraştıkları ve elde ettikleri yeni buluşlar sonucunda, eski takvimler üzerinde ilme en uygun şekilde düzeltmeler yaptıkları bilinmektedir. Bozkırda konar-göçer hayat tarzını benimseyen Türkler; ekip biçme zamanını belirlemek, yaylaya ve kışlağa birlikte göç edebilmek için gök cisimlerinin hareketlerini ve gökle ilgili olayları incelemiştir. Bunun sonucunda da takvimler yapmış ve zamanı sistemli kullanmaya başlamıştır. İslam- Türk âlimleri bu on ikili sisteme “Tarih-i Türkistan” demiştir. On iki Hayvanlı Türk takvimindeki maymun, tavşan, tavuk, yılan, koyun, sığır yılları zor seneler sayılmıştır. Diğer yıllar da bahtlı anlamında “kut” yılları olarak anılmıştır.

CEVAP C

25. İslam - Türk âlimleri bu on ikili sisteme “Tarih-i Türkistan” demiştir. On iki Hayvanlı Türk takvimindeki maymun, tavşan, tavuk, yılan, koyun, sığır yılları zor seneler sayılmıştır. Diğer yıllar da bahtlı anlamında “kut” yılları olarak anılmıştır.

CEVAP D

Tarih Metodolojisi - V

1. XX. Yüzyılın en önemli tarih felsefecilerinden olup görüşlerini "Tarih Fikri" - "Tarih Tasarım" adlı eserinde anlatmış olan İngiliz tarihçi Robin George Colinwood'dır.
CEVAP A
2. Öğretici (Şe'nî-pragmatik) tarih yazım tarzının temsilcisi olan Yunanlı Thukydides Peloponnes Savaşlarını anlatırken iç savaşın nedenleri üzerinde durmuştur.
CEVAP A
3. Miladi takvimin "İsa'dan Önce" ve "İsa'dan Sonra" ayrımını, Hristiyan tarih düşüncesinin bir etkisi olarak yorumlayan düşünür Collingwood'dır.
CEVAP A
4. Josef Horovitz, İslâmî Tarihçiliğin Doğuşu adlı çalışmasında, İslâm'da tarih yazıcılığının ilk örneklerine Siyer-Meğâzî literatüründe rastlanabileceğini öne sürmüştür. Sîre (çoğulu Siyer), İslâm dünyasında Peygamber'in biyografisi için kullanılan bir ortak addır. Mağzâ (çoğulu Meğâzî) 'savaş, savaş yeri anlamında kullanılan bir sözcük olarak, Peygamber'in savaşlarının tarihine verilen bir ad hâlin gelmiş olup zaman zaman Siyer ile birlikte eşanlamlı olarak kullanılmıştır.
CEVAP A
5. Günümüzde de kullanılan tarih çağları ayrımını yani tarihin Antikçağ, Ortaçağ ve Yeniçağ adlı dönemlere ayrılmasını borçlu olduğumuz kişi Jean Bodin'dir.
CEVAP A
6. Devletler arasındaki düşmanlık ve ikiliklerin nedenlerini siyasi açıdan araştırmaları gerektiğini savunan düşünür Nicolo Machiavelli'dir.
CEVAP C
7. Türkiye'de tarih metodu konularında ilk kitap yazanlardan birisi olan Zeki Velidi Togan (1890-1970) tarihin faydasını anlatırken; tarihin çağdaş hayatı, geçmiş hayatın bir tekamül olarak yakından anlattığını, hatta gelecek hakkında düşünmeyi de sağladığını söyleyerek önümüzü açmaktadır.
CEVAP C
8. Annales Okulu mensuplarından, Türk tarih ilihine de etkili olmuş olan Fernand Braudel (1902-1985) tarihi, daha ziyade tarih yazıcılığı bağlamında ele alarak, "bütün tarihlerin toplamı, geçmiş, bugün ve gelecekteki mesleki kabiliyet ve bakış açılarının bir araya gelmesi" olarak görür. Yani O, tarihi parçalara, zaman dilimlerine ayırmadan bir bütün olarak ele almayı önerir.
CEVAP A
9. Hikâyeci (Rivayetçi) Tarih olayların yorumlanmadan aktarılmasıdır. Bu tarz tarih yazımında tarihçi olayların felsefesini yapmaz, doğrudan rivayetleri sıralar. Bu tarz ilk defa eski Yunanda ortaya çıkmıştır.
CEVAP A
10. Milletler kendi değerlerini, millî duygularını yeni nesillere kazandırmak maksadıyla bu tür tarih yazımını öne çıkarırlar ve eğitim programlarında da yer verirler. Herodotes'in yöntemi asırlarca etkili olurken, en az o yöntem kadar eski olan öğretici tarih de hala yaşayan ve benimsenen tarih yazımlarındandır. Eski Yunanlı tarihçi Thukydides (M.Ö. 460-400) bu tarz tarih yazımının öncüsü kabul edilir ve gerçek anlamda tarihçilik onunla başlatılır.
CEVAP A
11. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen tarihçiler Öğretici (Şe'nî) yani pragmatik tarih yazım tarzını benimsemişlerdir. Herodotos ise hikayeci tarih yazım tarzının öncüsüdür.
CEVAP E
12. Türk tarihçisi Fuad Köprülü (1890-1966) öğretici tarih yazımına karşı gelerek; tarihin sadece, büyük adamlara mal edilemeyeceğini ileri sürmüştür.
CEVAP E

Tarih Metodolojisi - V

13. İbn-i Haldun'un olaylara kaderci yaklaşımı ve tarihi tanıya yaklaşmak için bir araç olarak görmesi araştırmacı tarih yazıcılığının öncüsü kabul edilmesini engellemiştir.

CEVAP B

14. Araştırmacı tarihçi şu yöntemi takip etmelidir; Önce konu ile alakalı bütün kaynakları derleyerek olayları zapt eder. Ardından kronolojik veya tematik bir tasnife tabi tutar. Okuduklarının analizini yapar, sebep ve sonuçlarını irdeleyerek, "neden-nasıl" sorularının cevabını bulduktan sonra yazar.

CEVAP E

15. Coğrafya bilimi, kendi prensiplerini kullanarak, geçmişteki zaman dilimlerini araştırma konusu yapan Tarihi coğrafya disipliniyi üretmiştir. Tarihi coğrafya, iskân alanlarının belirlenmesi, bir yerin nüfus yapısı ve o nüfusun sosyal ve iktisadî yönlerini ele alması bakımından tarih bilimine en yakın duran disiplindir.

CEVAP C

16. Geçmişteki bir hadiseyi, bu günün veya olay tarihinin dışındaki şartları ile izah etmeye tarih yanlışlığı, yani olay ile zamanın uyumsuzluğu ya da anakronizm denir.

CEVAP E

17. Her olayı kendi zamanını şartlarında ele alarak izah etmek tarihteki temel kurallardandır. Geçmişteki bir hadiseyi, bu günün veya olay tarihinin dışındaki şartları ile izah etmeye tarih yanlışlığı, yani olay ile zamanın uyumsuzluğu denir. Bu hataya düşmemek için tarihçinin kronoloji biliminden istifade etmesi gerekmektedir. Burada kronolojiyi belirleyen takvim bilgisine de ihtiyaç vardır.

CEVAP A

18. Eski Mısır, Babil, Hint, Çin ve Sasaniler ayrı ayrı takvimleri kullanmışlardır. Aynı şekilde Büyük İskender Selefko takvimini kullanmıştır. Türklerde bilinen en eski takvim ise on iki senelik hayvan (on iki hayvanlı takvim) takvimidir. Avrupa'da da farklı farklı takvimlerin kullanıldığı bilinmektedir. Ancak M.Ö 45 yılında Julius Caesar'ın yaptığı Julien takvimi ile Avrupa'da birlik sağlanmıştır.

CEVAP D

19. Fuat Köprülü "Anadolu Selçuklu Medeniyeti", Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar", "Anadolu'da İslamiyet", adlı tetkikleri, XIII. ve XIV. yüzyılda Anadolu'da tarihi şartların aydınlanmasına yardım etmiştir. Gibbons'un Osmanlı devletinin kuruluşu hakkında ileri sürmüş olduğu tezini itiraza yer bırakmayacak şekilde çürütmüştür. Osmanlı devletinin Oğuzların Kayı boyundan geldikleri ortaya koymuştur ki, bugün bütün tarihçiler tarafından kabul edilen bir gerçektir.

CEVAP D

20. Tarih Felsefesi, tarih boyunca meydana gelen düşünce biçimlerini ve birbiri ile olan ilişkileri ortaya koyarak; tarihçinin mukayese yapmasına ve en önemlisi felsefenin tahlil araçlarını ve kavramlarını kullanarak tarihi olaylara eleştirel yaklaşımına imkân sağlar.

CEVAP A

21. Gelibolu Mustafa Âli'nin, (ö.1600) "Kühû'l-ahbâr" adlı eseri olayların kritiğini yapması ile tenkitçilik ekolünün başlatıcısı kabul edilmektedir. Âli, bu eserin de Osmanlı devletinin aksayan yönleri üzerinde durmuş, hatta gerekirse hükümdarları bile tenkitten çekinmemiştir. Aynı zamanda Kühû'l Ahbar, Osmanlı tarih yazıcılığı arasında en önemli genel tarihlerden biri olarak da bilinmektedir.

CEVAP C

22. Katip Çelebi tarih, bibliyografi, oto-biyografi, tarihî coğrafya ve atlas konularında birbirinden güzel sağlam güvenilir eserleriyle XVII. yüzyıla damgasını vurmuştur. Batı kaynaklarına da ilgi duyan onları etkili bir şekilde kullanan ilk Osmanlı tarihçisi olmuştur.

CEVAP B

23. İslamiyet'in doğuşundan sonra Müslümanlar başlangıçta Julien takvimini kullanmakta idiler. Ancak Hz. Ömer zamanında 622 yılı, yani Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicret/göç etmesini 1 kabul ederek, Hicrî yılı ihdas etmişlerdir. Bu tarihten sonra Müslüman topluluklar yılbaşı Muharrem ayı olan Hicrî tarihi kullanmaya başlamışlardır. Bu takvim Julien takviminin aksine güneşin dönüşü esasına değil; ayın dönüşü esasına dayanmaktaydı.

CEVAP E

Tarih Metodolojisi - VI

1. Kültürel Antropoloji: Tarih öncesi devirlerden günümüze çeşitli kültürlerin oluşmasını konu edinir. Çalışma alanları ve metotları bakımından arkeoloji ve Etnografya Kültürel Antropolojinin alt kollarındandır.
CEVAP B
2. Epigrafi kitabeleri ve yazıtları incelerken filoloji ve paleografyadan yardım almak zorundadır.
CEVAP D
3. Belgenin şekil özelliklerini bilmeyen tarihçinin, içeriğini yorumlamada hataya düşme ihtimali daima yüksektir. Zira şekil, yani diplomatika bilgisi, belgenin önemini de öğretmek doğru yerde kullanılmasını sağlamaktadır. Ayrıca çeşitli nedenler ile üretilen sahte belgelerin gerçeğinden ayırt edilmesi de ancak bu bilim dalı sayesinde mümkündür. Dolayısıyla bu alandaki bilgi aynı zamanda tarihçiye sahte belge kullanmaktan korur.
CEVAP A
4. Nümizmatik: İslam ve Osmanlı tarihinde "meskûkat" olarak bilinen paraların bilim dalıdır. Tarih içinde basılan paraların incelemesini yapar. Özellikle hükûmdarları, onların kullandıkları lakapları, hangi senelerde hüküm sürdüklerini öğrenmeye imkân sağlar. Ancak verdiği bilgiler bunlar ile sınırlı değildir. Paranın cinsi, değeri, gümüş ve altın olarak ayarları, ağırlığı ve basıldığı yer bize iktisat tarihi açısından veriler sağladığı gibi; basım şekli ve üzerindeki işaret ve resimler, dönemin sanat anlayışını da gösterir. Ayrıca kronoloji yapmaya da imkân sağlar.
CEVAP D
5. Tarihteki yer adlarının çözümlemesinde yardımcı olan yardımcı bilim Onomosmatiktir.
CEVAP C
6. Temelde sözlü kaynakların daima var olması ama her nesil değiştiğinde de bu bilgilerin yok olma ihtimali, yeni bir tarih yazımı çeşidi de ortaya çıkarmıştır. O da Sözlü Tarih'tir. 20. Yüzyılda ortaya çıkan ve ilhamını sözlü kaynakların varlığından alan Sözlü Tarih; bildiklerini aktarmayan veya buna ihtiyaç duymayan insanların bilgilerinin derlenip, modern yöntemler ile kaydedilmesi ve ardından değerlendirilmesi faaliyetidir.
CEVAP B
7. Destanlar sözlü kültürün en yaygın olan türleridir. Genellikle, olağanüstü olaylar, tanrı, tanrıça gibi tabiatüstü varlıkları konu edinen şiir (nazım) türündeki anlatımlardır. Konularına göre, kahramanlık destanları veya metafizik (tabiatüstü) destanları diye sınıflandırılırlar.
CEVAP D
8. Bir devletin ürettiği yazışmalarının saklandığı yere arşiv denilir. Arşivler milletlerin hafızası olarak değerlendirilir. Ancak devlet arşivlerinin dışında, özel kurum ve şahıs arşivleri de bulunmaktadır.
CEVAP B
9. Biyografilerin güvenilirliği kesin değildir, biyografi tarihi bir kişinin bir başkası tarafından anlatılmasıdır. Belgeler kaynak olarak güvenilirliği kesin kabul edildiği için A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler belge niteliğindedir.
CEVAP E
10. Çizili ve görsel malzemeler kütüphanelerde bulunmaz, vekayinameler, yıllıklar, şecerele, süreli yayınlar, seyahatnameler, biyografiler, hatıralar kütüphanelerde bulunur.
CEVAP A

Tarih Metodolojisi - VI

11. İlk süreli yayınlar Roma'da halkı bilgilendirmek üzere taş veya metal üzerine yazılan ve Acta Diurna Acta Popidi veya Acta Publica diye bilinen duvar gazeteleri olduğu kabul edilmektedir. Matbaanın icadından sonra ilk gazete 1609 yılında Strasburg'da Almanca olarak yayımlandı, ardından Londra, Paris, Roma ve diğer ülkelerde de yayımlanmaya başlandı. Matbaanın geç geldiği Osmanlı devleti sınırları içinde ilk Türkçe-Arapça gazete 1828 yılında Mısır'da yayımlanan Vak'a-i Mısıryye'dir. Ancak Osmanlı Devletinin ilk resmi gazetesi 1831'de yayımlanan Takvim-i Vekâyi'dir.

CEVAP A

12. A, B, C ve E seçeneklerinde verilenler Dış Eleştiridir. Eserin sahibinin görüşleri ise İç Eleştiridir.

CEVAP D

13. Pozitivist yaklaşımın en ünlü temsilcisi olan Auguste Comte, doğa bilimleriyle sosyal bilimler arasındaki ikiciliği ortadan kaldırmaya çalışmıştır. O, farklı bilim dallarını, bir bütünün parçaları gibi görerek birleştirmek istemiştir. Kurucularından biri sayıldığı sosyoloji bilimini doğa bilimleri modeline göre şekillendirmeye çaba göstermiştir.

CEVAP B

14. Sözlü, yazılı veya görsel bir metnin veya "malzemenin" içinde bulunan doğru ve gerçek anlamın keşfedilmesi amacıyla "metnin" ayrıntılı incelenmesini öngörmektedir. Diğer bir anlatımla hermeneutik kavramı insan eylemlerini, insan eliyle yapılmış "şeyleri" veya yazılmış metinleri yorumlamaya yönelik teori ve yöntemi kapsamaktadır.

CEVAP B

15. Türkiye'de I. Meşrutiyet döneminde ilk kez 1877'de parlamento oluşturulmasıyla zabıtlar (tutanaklar) tutulmaya başlanmıştır. 1877-1878 Meclisi'nin zabıtlarının orijinalleri günümüze kadar ulaşmamıştır.

CEVAP B

16. Milli Eğitim Bakanlığı İslâm Ansiklopedisi, ilk İslam ansiklopedisi olan Encyclopaedia of İslam esas alınarak Dr. Adnan Adıvar başkanlığında bir heyet tarafından yayınlanmaya başlanan bu eser, İslâm dünyasının dili, tarihi, edebiyatı ve kültürüyle ilgili Türkiye'de yayınlanan ilk büyük ansiklopedidir.

CEVAP E

17. İslâm tarih yazıcılığının Anadolu coğrafyasındaki ilk örneği Kadı Burhânu'd-dîn Ebû Nasr b. Mes'ûd-i Ânevî tarafından kaleme alınan Enîsu'l-kulûb isimli Farsça eserdir. Ayrıca Selçuklular zamanında Anadolu'da eser veren ilk tarihçidir.

CEVAP C

18. On beşinci asrın bir diğer önemli tarihçisi Âşık Paşazâde'nin eseri Tevârih-i Âl-i Osman tamamen Osmanlılara hasredilmiş bir tarihtir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 1478'e kadar gelen hadiseler eserin konusunu oluşturmaktadır. Bugün elimizde olan Türkçe nesirle yazılmış ilk Osmanlı tarihidir. Tevârih-i Âl-i Osman, Osman Gâzî'nin dedesi Süleyman Paşa'nın Anadolu'ya gelmesi ile başlamakta ve on beşinci yüzyıl sonuna kadar gelmektedir.

CEVAP A

19. Tarihte olup bitenin yasaları oluşturulamaz, çünkü bir birine benzemeyen değişimler yaşanmaktadır. Bu nedenle tarih bilimler içinde en az bilimsel olanıdır.

CEVAP A

20. Atatürk, ünlü tarihçi, bilimkurgu yazarı H. G. Wells'in Cihan Tarihinin Ana Hatları isimli eserinde dünya tarihinde Türklerin oynadığı role önem verdiği için, Türk aydınlarının okuması isteğiyle, acele çevrilmesini sağlamıştır.

CEVAP A

21. Olabilmesi muhtemel ve mümkün olmasına rağmen gerçekler dünyasında var olmayan şeyler üzerinde düşünmeye hipotetik düşünme denir. Hipotetik düşünmeyi geliştiren en önemli unsurlardan biri olan hipotetik sorular aracılığı ile öğrenciler karşılaştırmalar yaparak akıl yürütür ve tarihsel anlamayı pekiştirirler. Bu çalışmanın amacı, tarih öğretmenleri ile birlikte hipotetik soruların değerlendirilmesine yönelik bir değerlendirme ölçeği geliştirmektir.

CEVAP A

22. Neşrî'nin(ö.1520) kaleme aldığı "Kitâb-ı Cihannümâ" adlı altı bölümden oluşan dünya tarihidir. Türkçe yazılan ilk dünya tarihi olması bakımından ayrı bir değere sahiptir. Müellif eserin sadece Oğuz Han soyuna tahsis edilen altıncı kısmını II.Bayezıd'a takdim etmiştir. Eserin temel kaynağı Aşıkpaşazâde'nin tarihidir.

CEVAP A